

Beveiligen is sterker dan *beschermen* en *beschutten*, omdat het te kennen geeft, dat de toevertrouwde zaak of persoon in veiligheid komt.

Wie God bewaart, is wel bewaard. De onschuld te bewaren, te verdedigen.

Heer, behoed ons, wij vergaan. (MATTH., 8,25.) Kom, geen vrees, God behoedt ons allen!

Ben ik dan niet hier, om u te beschermen? Zij hield de arm beschermend boven het hoofd. Hare zwakheid zelf maakt, dat wij haar liefhebben, haar willen beschermen.

Alzo zal de Heer der heerscharen Jerusaleem beschutten. (JES., 31, 5.) Cesar deed daar een toren bouwen, om zijn werk te beschutten. Een verhemelte van groen of rood laken, onder hetwelk men voor de zonnestralen beschut is.

De overheid moet voldoende macht en gezag bezitten, om de vreedzame burgers, die zich op haar verlaten, te beveiligen. Het tochtschut, dat haar tegen een gure wind, die op de ramen stond, beveiligde.

315. BEWEGEN, AANSPOREN, AANZETTEN, OVERHALEN.

Tot een besluit of een handeling brengen of van gezindheid doen veranderen.

Bij **bewegen** kan de tegenstand, die men te overwinnen heeft, gering zijn.

Bij **aansporen** is de tegenstand nooit gering.

Aanzetten wordt meestal gebruikt van een aansporing ten kwade en hierbij is ook altijd tegenstand te overwinnen.

Overhalen is eigenlijk het sterkst, daar het onderstelt, dat men niet alleen iemand tot een bepaalde handeling of gezindheid moet brengen, maar dat men hem zelfs moet doen terugkomen op een tegenovergesteld plan.

Welke drijfveren hem voortdurend bewogen, weten doen wij het niet. Het enige, dat mij nu zou kunnen bewegen tot het aannemen van die grote schatten.

Opdat de levenden tot navolging van de deugden der gestorvenen zouden aangespoord worden. Men moet die leerling steeds tot meer ijver aansporen.

Het was de begeerte naar roem, die een man, anders met uitmuntende hoedanigheden van verstand en hart begaafd, heeft aangezet, om een vals profet te worden. De jongeling werd nu door de nieuwsgierigheid aangezet om te blijven waar hij was.

De mensen tot het goede over te halen en van het kwade af te schrieken. Hij liet zich eindelijk door het aanhouden der Koningin overhalen.

317. BEWEREN, STAANDE HOUDEN, VOLHOUDEN.

Beweren is een mening opperen, dikwijls met de bijgedachte zonder deugdelijke bewijsgrond.

Staannde houden of **volhouden** is iets met nadruk blijven beweren, ondanks tegenspraak.

Hij beweerde, dat de genomen maatregelen overbodig waren.

Ge moogt zeggen wat ge wilt, ik blijf staande houden (volhouden), dat deze maatregelen beslist noodzakelijk waren.

318. BEWEREN, VOORGEVEN, VOORWENDEN.

De drie werkwoorden drukken uit, dat men twijfelt aan de waarheid van hetgeen iemand zegt.

Beweren is zeggen dat het zo is, desnoods zonder enige bewijsgrond; het kan waar zijn, doch zolang het bewijs niet geleverd is, kan men het nog niet als waarheid aannemen.

Vorgeven duidt aan, dat men alle reden heeft om aan de waarheid van iemands woorden te twifelen; het is zo goed als zeker, dat hij onwaarheid spreekt.

Voorwenden drukt uit, dat men opzettelijk onwaarheid spreekt om een of ander doel te bereiken; wat men voorwendt is dus beslist onwaar.

Men beweert, dat zij een uitstekend karakter heeft. Hij beweert stijf en strak, het gezien te hebben. Men beweert, dat Lucifer een politieke allegorie is.

Hij gaf voor, ziek te zijn. Zij gaf voor, hoofdpijn te hebben en daarom niemand te kunnen ontvangen.

Hij wendde een lichte ongesteldheid voor, om niet aan de vergadering te moeten deelnemen.

319. BEWONER, INWONER, INGEZETENE.

Bewoners is de algemene benaming van hen die een plaats, een huis, een stad, enz. bewonen.

Inwoners slaat op de bevolking, die binnen zekere grenzen verblijft.

Ingezetenen zijn de vaste bewoners van een plaats, in tegenstelling met de daarin slechts tijdelijk verblijf houdende vreemdelingen.

Dat hij eigenaar en bewoner is van een zwierig huis. Nederland en zijn bewoners. De laatst overgebleven bewoner der aarde.

De heersende haat had de gemoederen van de inwoners (van Gent) ontstoken. De zaak des lands en van zijn verdrukte inwoners. De mannelijke inwoners der gemeente.

Het duurde niet lang, of ieder ingezetene van Noord-Nederland heette bij iedere natie Hollander. Tot de uitoefening van het kiesrecht wordt voor Nederlanders gevorderd, dat zij ingezetenen zijn. Vele der aanzienlijkste Antwerpse ingezetenen.

320. BEWUSTHEID, KENNIS.

Bewustheid is een niet opzettelijk verkregen kennis van het een of ander.

Kennis is door lering of onderricht, door oefening, onderzoek, studie verkregen bekendheid met iets.

Hij begon allengs tot de bewustheid van zijn ware toestand terug te keren. Het onrecht te dienen, te verdrukken en te knevelen, de bewustheid hiervan jaagt sterker dan een vijand op de hielen.

Met een grondige kennis van zijn onderwerp, zoals de historische documenten hem die leverden. Men moet tot kennis van zich zelve zien te komen.

321. BEZEREN, KWETSEN, WONDEN, KNEUZEN.

Een lichaamsdeel beschadigen.

Bezeren is de zwakste uitdrukking; meestal drukt het niets anders uit dan het veroorzaken van pijn.

Kwetsen onderstelt noodzakelijk een lichamelijke beschadiging, die echter het leven niet in gevaar brengt.

Wonden kan een levensgevaarlijke kwetsuur aanduiden en wijst

Synoniemen

VOORBERICHT

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS